

MUHANDISLIK

& IQTISODIYOT

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

№2

2026
fevral

Milliy nashrlar

OAK: <https://oak.uz/pages/4802>

05.00.00 – Texnika fanlari

08.00.00 – Iqtisodiyot fanlar

Google Scholar

OPEN ACCESS

ULRICHSWEB™
GLOBAL SERIALS DIRECTORY

Academic
Resource
Index
ResearchBib

ISSN
INTERNATIONAL
STANDARD
SERIAL
NUMBER
INTERNATIONAL CENTRE

CYBERLENINKA

OpenAIRE

ROAD

INDEX COPERNICUS
INTERNATIONAL

BASE

Crossref

НАУЧНАЯ ЭЛЕКТРОННАЯ
БИБЛИОТЕКА
LIBRARY.RU

ISSN: 3060-463X

РЭУ.РФ
РОССИЙСКИЙ ЭКОНОМИЧЕСКИЙ УНИВЕРСИТЕТ
ИМЕНИ Г.В. ПЛЕХАНОВА
ТАШКЕНТСКИЙ ФИЛИАЛ

muhandislik & iqtisodiyot

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

Elektron nashr, 748 sahifa.
2026-yil, fevral

Bosh muharrir:

Zokirova Nodira Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori, DSc, professor

Bosh muharrir o'rinbosari:

Shakarov Zafar G'afarovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori, PhD, dotsent

Tahrir hay'ati:

Abduraxmanov Kalendar Xodjayevich, O'z FA akademigi, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Sharipov Kongratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori, professor

Maxkamov Baxtiyor Shuxratovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Shaumarov Said Sanatovich, texnika fanlari doktori, professor

Turayev Bahodir Xatamovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Nasimov Dilmurod Abdulloyevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Allayeva Gulchexra Jalgasovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Arabov Nurali Uralovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Maxmudov Odiljon Xolmirzayevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Xamrayeva Sayyora Nasimovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Bobonazarova Jamila Xolmurodovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Irmatova Aziza Baxromovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Bo'taboyev Mahammadjon To'ychiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Shamshiyeva Nargizaxon Nosirxuja kizi, iqtisodiyot fanlari doktori, professor,

Xolmuxamedov Muhsinjon Murodullayevich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Xodjayeva Nodiraxon Abdurashidovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Amanov Otabek Amankulovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Qurbonov Samandar Pulatovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Zikriyoyev Aziz Sadulloyevich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Tabayev Azamat Zaripbayevich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sxay Lana Aleksandrovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Ismoilova Gulnora Fayzullayevna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Djumaniyazov Umrbek Ilxamovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Kasimova Nargiza Sabitdjanovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Kalanova Moxigul Baxritdinovna, dotsent

Ashurzoda Luiza Muxtarovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sharipov Sardor Begmaxmat o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sharipov Botirali Roxataliyevich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor

Tursunov Ulug'bek Sativoldiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent

Bauyetdinov Majit Janizaqovich, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti dotsenti, PhD

Botirov Bozorbek Musurmon o'g'li, Texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sultonov Shavkatjon Abdullayevich, Kimyo fanlari doktori, (DSc)

Jo'raeva Malohat Muhammadovna, filologiya fanlari doktori (DSc), professor.

Yusupov Maxamadamin Abduxamidovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi (DSc), professor

Kalonova Moxigul Baxritdinovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent

Mirzayev Kulmamat Djanzakovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi (DSc), professor.

Karimova Nilufar Sadirdin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Norboyev Odil Abrayevich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Nasimov Dilmurod Abdulloyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

Mirzayev Kulmamat Djanzakovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

Karimova Nilufar Sadirdin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Pardaev Umidjon Uralovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

muhandislik & iqtisodiyot

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

- 05.01.00 – Axborot texnologiyalari, boshqaruv va kompyuter grafikasi
- 05.01.01 – Muhandislik geometriyasi va kompyuter grafikasi. Audio va video texnologiyalari
- 05.01.02 – Tizimli tahlil, boshqaruv va axborotni qayta ishlash
- 05.01.03 – Informatikaning nazariy asoslari
- 05.01.04 – Hisoblash mashinalari, majmualari va kompyuter tarmoqlarining matematik va dasturiy ta'minoti
- 05.01.05 – Axborotlarni himoyalash usullari va tizimlari. Axborot xavfsizligi
- 05.01.06 – Hisoblash texnikasi va boshqaruv tizimlarining elementlari va qurilmalari
- 05.01.07 – Matematik modellash
- 05.01.11 – Raqamli texnologiyalar va sun'iy intellekt
- 05.02.00 – Mashinasozlik va mashinashunoslik
- 05.02.08 – Yer usti majmualari va uchish apparatlari
- 05.03.02 – Metrologiya va metrologiya ta'minoti
- 05.04.01 – Telekommunikatsiya va kompyuter tizimlari, telekommunikatsiya tarmoqlari va qurilmalari. Axborotlarni taqsimlash
- 05.05.03 – Yorug'lik texnikasi. Maxsus yoritish texnologiyasi
- 05.05.05 – Issiqlik texnikasining nazariy asoslari
- 05.05.06 – Qayta tiklanadigan energiya turlari asosidagi energiya qurilmalari
- 05.06.01 – To'qimachilik va yengil sanoat ishlab chiqarishlari materialshunosligi
- 05.08.03 – Temir yo'l transportini ishlatish
- 05.09.01 – Qurilish konstruksiyalari, bino va inshootlar
- 05.09.04 – Suv ta'minoti. Kanalizatsiya. Suv havzalarini muhofazalovchi qurilish tizimlari
- 10.00.06 – Qiyosiy adabiyotshunoslik, chog'ishtirma tilshunoslik va tarjimashunoslik
- 10.00.04 – Yevropa, Amerika va Avstraliya xalqlari tili va adabiyoti
- 08.00.01 – Iqtisodiyot nazariyasi
- 08.00.02 – Makroiqtisodiyot
- 08.00.03 – Sanoat iqtisodiyoti
- 08.00.04 – Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
- 08.00.05 – Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
- 08.00.06 – Ekonometrika va statistika
- 08.00.07 – Moliya, pul muomalasi va kredit
- 08.00.08 – Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
- 08.00.09 – Jahon iqtisodiyoti
- 08.00.10 – Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
- 08.00.11 – Marketing
- 08.00.12 – Mintaqaviy iqtisodiyot
- 08.00.13 – Menejment
- 08.00.14 – Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
- 08.00.15 – Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
- 08.00.16 – Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
- 08.00.17 – Turizm va mehmonxona faoliyati

Ma'lumot uchun, OAK

Rayosatining 2024-yil 28-avgustdagi 360/5-son qarori bilan "Dissertatsiyalar asosiy ilmiy natijalarini chop etishga tavsiya etilgan milliy ilmiy nashrlar ro'yxati"ga texnika va iqtisodiyot fanlari bo'yicha "Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali ro'yxatga kiritilgan.

Muassis: "Tadbirkor va ishbilarmon" MChJ

Hamkorlarimiz:

1. Toshkent shahridagi G.V.Plexanov nomidagi Rossiya iqtisodiyot universiteti
2. Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti
3. Toshkent irrigatsiya va qishloq xo'jaligini mexanizatsiyalash muhandislari instituti" milliy tadqiqot universiteti
4. Islom Karimov nomidagi Toshkent davlat texnika universiteti
5. Muhammad al-Xorazmiy nomidagi Toshkent axborot texnologiyalari universiteti
6. Toshkent davlat transport universiteti
7. Toshkent arxitektura-qurilish universiteti
8. Toshkent kimyo-texnologiya universiteti
9. Jizzax politexnika instituti

MUNDARIJA

RIVOJLANGAN MAMLAKATLAR BANKLARIDA RISK-MENEJMENTNING TASHKILIY MODELLARI.....	26
Madaminov Bekzod Allayarovich	
“HUDUDGAZTA’MINOT” AJ DA AMALGA OSHIRILGAN LOYIHALAR SAMARASI	32
Shukurillaev Jahongir Botir o’g’li	
HARBIY XIZMATCHI AYOLLARNING MAXSUS KIYIM SIFATIGA QO’YILADIGAN DASTLABKI TALABLARNI SHAKLLANTIRISH	37
Abduraxmanova N.D., Mirtolipova N.X., Nasirullayeva G.S.	
СОВРЕМЕННОЕ СОСТОЯНИЕ ПРОБЛЕМЫ НЕСПЕЦИФИЧЕСКОГО ЯЗВЕННОГО КОЛИТА У ДЕТЕЙ	42
Закирова Бахора Исламовна, Каримов Достон Рустам угли	
ОЦЕНКА ВОЗДЕЙСТВИЯ ФИСКАЛЬНЫХ И КРЕДИТНЫХ ИНСТРУМЕНТОВ НА РЫНКИ ВЫСОКОЛИКВИДНОЙ ПРОДУКЦИИ И ЕСТЕСТВЕННЫХ МОНОПОЛИЙ В РЕСПУБЛИКЕ УЗБЕКИСТАН.....	48
Бекзод Умматов	
ТРАНСФОРМАЦИЯ СИСТЕМ БУХГАЛТЕРСКОГО УЧЕТА В УСЛОВИЯХ ЦИФРОВИЗАЦИИ: СРАВНИТЕЛЬНЫЙ ЭКОНОМИКО-СТАТИСТИЧЕСКИЙ АНАЛИЗ ЭФФЕКТИВНОСТИ ИСКУССТВЕННОГО ИНТЕЛЛЕКТА.....	55
Вахидов Азизжон Саиджонович	
SUG’URTA FAOLIYATIDAGI MOLIVAVIY RISKLAR: BAHOLASH VA MINIMALLASHTIRISH STRATEGIYALARI	58
Xalikulova Shirin Utkir qizi	
“ANDIJONDONMAHSULOT” AJ MISOLIDA XARAJATLARNING STRATEGIK BOSHQARUV HISOBI: AMALIY TAHLIL VA TAKOMILLASHTIRISH TAVSIYALARI	62
Xayitboyeva Laylo Oybekovna	
XORIJIY MAMLAKATLARNING NORASMIY IQTISODIYOT DARAJASINI PASAYTIRISHDAGI TAJIRIBASI	66
Alimardonov G’ayratjon Nuraliyevich	
XO’JALIK YURITUVCHI SUBYEKTLARDA BARQARORLIK HISOBOTLARI AUDITINI SHAKLLANTIRISH	72
Xolikov Ravshan Anvar o’g’li	
PUL - KREDIT SIYOSATINING TRANSMISSION MEXANIZMINI RIVOJLANTIRISH	76
Obidova Zilola Ikromjon qizi	
HOMILADORLIK DAVRIDA AYOLLARDA UCHRAYDIGAN GESTOZLI KATARAL GINGIVITNI KOMPLEKS DAVOLASHNI OPTIMALLASHTIRISH	81
Nomurodova Farangiz Lazizovna	
AGRAR KORXONALARDA INNOVATSION TEXNOLOGIYALARNI JORIY ETISHDA INVESTITSIYA MEXANIZMLARINING IQTISODIY SAMARADORLIGI VA RIVOJLANTIRISH YO’NALISHLARI	87
Egamberdiyev Abdujabbor Xusanovich	
YOSHLAR TADBIRKORLIGI VA KICHIK BIZNES IQTISODIYOTINI TA’MINLASHDA INFRATUZILMALARDAN FOYDALANISH IMKONIYATLARI	92
Mirzatov Baxtiyor Toxirovich	
KICHIK BIZNES SUBYEKTLARI FAOLIYATINI BAHOLASH METODOLOGIYASINING MAZMUNI VA TAMOIYILLARI	96
Mavrulov Ravshan Nematjonovich	

УПРАВЛЕНИЕ ИНФОРМАЦИОННЫМИ КОММУНИКАЦИЯМИ В ПРОЕКТАХ	101
Носирова Гулираъно Абдулазиз кизи	
DAVLAT BUDJETI JARAYONIDA MONITORING VA MOLIVAVIY NAZORATNI TAKOMILLASHTIRISH MASALALARI	107
Yax'yayeva Dilfuza Bagdatovna	
XIZMAT KO'RSATISH SOHASIDA KICHIK KORXONALAR RAQOBATBARDOSHLIGINI OSHIRISH MEKANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH	111
Axmedov Sanjar Temur o'g'li	
RAQAMLI MOLIVA TEXNOLOGIYALARI EVOLYUTSIYASINING ISTIQBOLLI YO'NALISHLARI VA YUZAGA KELISHI MUMKIN BO'LGAN XATARLAR TAHLILI	117
Ko'chimov Jahongir Shuxrat o'g'li	
GAZ VA GAZ KONDENSATINI YIG'ISH VA TAYYORLASH TIZIMLARI UCHUN ZAMONAVIY LOYIHALASH USULLARI TAHLILI	123
Abdirazakov Akmal Ibragimovich Namozov Og'abek Maxmud o'g'li	
AGILE PROJECT MANAGEMENT IN THE DIGITAL ERA: STRATEGIES, FRAMEWORKS, AND BEST PRACTICES FOR SUCCESS	128
Utkirova Maftuna Murodjon qizi	
O'ZBEKISTON EKSPORTYOR KORXONALARINING YANGI BOZORLARGA CHIQISHIDA FAOL MARKETING VOSITALARIDAN FOYDALANISH HOLATI VA MUAMMOLARI	134
Baqoyev Sunnatillo Burxon o'g'li	
TADBIRKORLIK FAOLIYATIGA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARNI JORIY ETISHNING ILMIY-NAZARIY ASOSLARI	139
Salaydinov Shodiyor Nizom o'g'li	
TO'QIMACHILIK SANOATIDA INVESTITSION LOYIHALARNI BOSHQARISH METODOLOGIYASINI TAKOMILLASHTIRISHNING TASHKILIY-IQTISODIY JIHATLARI	144
Qurbonov Jasurbek Pozilovich	
OPTIMIZATION OF ROADSIDE AUTO CAMPING SITES (REST AREAS) ON HIGHWAYS USING ARTIFICIAL INTELLIGENCE: INFRASTRUCTURE GAPS AND CORRIDOR-BASED EVIDENCE FROM UZBEKISTAN	150
Akramov Akbarjon Akmal ugli	
QURILISH KORXONALARIDA INNOVATSION MARKETING YONDASHUVLARINING AHAMIYATI	156
Aminov Abbas Mo'minboy o'g'li	
XIZMAT KO'RSATISH SOHASIDA AHOLI ISH BILAN BANDLIGI SAMARADORLIGINI IFODALOVCHI KO'RSATKICHLAR	160
Abdusaidov Akmal Abduvaliyevich	
MINTAQADA XUSUSIY TIBBIYOT MUASSASALARIDA MARKETING STRATEGIYASI	165
Yakubov Temur G'anibekovich	
AHOLI DEMOGRAFIK JARAYONLARINI IFODALOVCHI STATISTIK KO'RSATKICHLAR TIZIMI	169
Siroj Zarina Rustambekovna	
AXBOROT MAHSULOTLARI BIZNESINING YAIM VA BANDLIKKA TA'SIRI: EKONOMETRIK TAHLIL	176
Abdullayev Abdulla Fayzulla o'g'li	
RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA SOG'LIQNI SAQLASH TIZIMINI IQTISODIY SAMARADORLIGINI OSHIRISHNING KONSEPTUAL ASOSLARI	181
Ziyodullayev Qahramon	
ЭНЕРГОЭФФЕКТИВНОСТЬ: ПОЛЬЗА ДЛЯ ЭКОНОМИКИ И ЭКОЛОГИИ	185
Хамдамова Гавхар Абсаматовна	
O'ZBEKISTONDA EKSPORTNI RAG'BATLANTIRISHNING MOLIVAVIY VOSITALARI VA ULARNI TAKOMILLASHTIRISHNING ASOSIY YO'NALISHLARI	191
Mamatov Baxodir Quldoshovich	

KO'P QIRRALI VALLARNING SHAKLLANTIRISH METODLARI VA USULLARINI TAHLIL QILISH	197
<i>Xasanov Bobirmirzo Maxmudali o'g'li, Valixonov Dostonbek Azim o'g'li, Alibekov Rasulbek Qanotbek o'g'li</i>	
MINTAQA SANOATINING TARKIBIY TRANSFORMATSIYASI VA UNNING IQTISODIY O'SISHGA TA'SIRINI EKONOMETRIK MODELASHTIRISH	205
<i>Abdinazarov Xusan Shaymanovich</i>	
RAQAMLI TRANSFORMATSIYA SHAROITIDA SUG'URTA BOZORINING RAQOBATBARDOSHLIGINI OSHIRISH	209
<i>Nomozova Qumri Isoyevna</i>	
XALQARO STANDARTLAR TALABLARI ASOSIDA AUDITORLIK TEKSHIRUVINI TASHKIL ETISHNING ILMIY-NAZARIY ASOSLARI	216
<i>Akromov Shohrux Shuhrat o'g'li</i>	
QASHQADARYO VILOYATIDA XIZMATLAR SOHASINING RIVOJLANISHNI TARTIBGA SOLISH TIZIMI	221
<i>Achilova Firuza Kurbanovna</i>	
BANK MENEJMENTIDA INKLYUZIV MOLIYALASHTIRISHNING NAZARIY ASOSLARI, TAMOIYILLARI VA STRATEGIK AHAMIYATI	225
<i>Rajabov Oybek Panjievich</i>	
MINTAQADA OLIY TA'LIM TIZIMINING ISHSIZLIK DARAJASIGA TA'SIRINI EKONOMETRIK MODELASHTIRISH	229
<i>Rustamov Jasurbek Ravshanbek o'g'li</i>	
MAISHIY XIZMATLAR SOHASIDA INNOVATSION KLASSTER MODELINI JORIY ETISHNING USTUVOR YO'NALISHLARI	235
<i>Normurodova Zebo Eshmaxmatovna</i>	
RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR ASOSIDA INVESTITSiya FAOLIYATINI BOSHQARISH	240
<i>Xatamov Nurbek Ochirdiyevich, Sharifi Abdul Fatah</i>	
MOLIYAVIY REJALASHTIRISHNING AMALDAGI MUAMMOLARI VA ULARNI YECHIMI YUZASIDAN TAKLIFLAR	245
<i>Pardayev Jamshid Muzaffarovich</i>	
TIJORAT BANKLARI LIKVIDLIK RISKLARINI BAHOLASH METODOLOGIYASINI TAKOMILLASHTIRISH MASALALARI	251
<i>Sulaymanov Samandarboy Adhambek o'g'li</i>	
O'ZBEKISTON TIJORAT BANKLARIDA RISKLARNI BOSHQARISH AMALIYOTINI TAKOMILLASHTIRISH	257
<i>Karimov Shohruh Boydulla o'g'li</i>	
"O'ZBEKISTON TEMIR YO'LLARI" AKSIYADORLIK JAMIYATINING HISOBOTLARINI XALQARO STANDARTLARGA TRANSFORMATSIYA QILISH	262
<i>Astanov Zafar Murodillayevich</i>	
QARAMA-QARSHI AYLANUVCHI IKKI ROTORLI SHAMOL TURBINASINING MATEMATIK MODEL	266
<i>Pirmatov Nurali Berdiyevich, Bekishev Allabergen Yergashevich, Saodullayev Abror Saypullayevich, Qurbonov Najmiddin Abduxamidovich</i>	
YASHIL IQTISODIYOT SHAROITIDA KICHIK VA O'RTA BIZNESNI BARQAROR RIVOJLANTIRISHNING INSTITUTIONAL VA INVESTITSION MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH	272
<i>Norboyev Sarvar Azodovich</i>	
O'ZBEKISTONDA TRANSPORT SOHASIDA FAOLIYAT YURITAYOTGAN TADBIRKORLIK SUBYEKTLARINING IQTISODIY AHAMIYATI	277
<i>Jaloliddinov Anvar Jaloliddin o'g'li</i>	
ANALYSIS OF UZBEKISTAN'S MAIN ECONOMIC INDICATORS AND GDP GROWTH	283
<i>B. Beknazarov</i>	

SOTISH JARAYONIDA INNOVATSION TEXNOLOGIYALAR VA MARKETING TADQIQOTLARINING INTEGRATSIYASI	288
Abduxalilova Laylo Tohtasinovna	
ПРИМЕНЕНИЕ ИСКУССТВЕННОГО ИНТЕЛЛЕКТА В АУДИТЕ ФИНАНСОВОЙ ОТЧЕТНОСТИ: ГЛОБАЛЬНЫЙ И УЗБЕКСКИЙ КОНТЕКСТ	294
Мегноров Алмардон Абдирахмонович	
RISK MANAGEMENT STRATEGIES IN UNCERTAIN ECONOMIC ENVIRONMENTS: A GLOBAL COMPARATIVE STUDY	302
Nigmatova Malika	
OLIY TA'LIM MUASSASALARIDA MOLIVAVIY BARQARORLIKNI TA'MINLASHNING NAZARIY ASOSLARI.....	307
Hamrayev Maqsudjon Saidaxmadovich	
BARQAROR RIVOJLANISHNI TA'MINLASHDA AHOLI BANDLIGINI OSHIRISH MASALALARI	311
Mamajonova Gulbaxor Toxirjon qizi	
АВТОМАТИЗАЦИЯ АУДИТОРСКИХ ПРОЦЕДУР НА ОСНОВЕ ЦИФРОВЫХ ТЕХНОЛОГИЙ И МЕЖДУНАРОДНЫХ СТАНДАРТОВ: ВЛИЯНИЕ НА КАЧЕСТВО АУДИТОРСКИХ ЗАКЛЮЧЕНИЙ	316
Киличева Ф.Б.	
MAISHIY TEXNIKA EKSPORTIDA YASHIL IQTISODIY SAMARADORLIKNI BAHOLASHNING NAZARIY-METODOLOGIK ASOSLARI	320
Kushmanova Mahbuba	
GAZ TA'MINOTIDA YO'QOTISHLARNI KAMAYTIRISHNING IQTISODIY ASOSLARI	324
Xamidov Xayriddin Faxritdinovich	
DAVLAT AKTIVLARINI XUSUSIYLASHTIRISHNING MINTAQ IQTISODIY RIVOJLANISHIGA TA'SIRINI BAHOLASH (QASHQADARYO VILOYATI MISOLIDA).....	329
Sharapov Farrux Shomuratovich	
КРИТЕРИИ ОТБРАКОВКИ ЭКСТРУЗИОННЫХ АЛЮМИНИЕВЫХ ПРОФИЛЕЙ ГРУППЫ ALMGSI ПО МАКРОСТРУКТУРНЫМ ПРИЗНАКАМ В ПРОИЗВОДСТВЕННЫХ УСЛОВИЯХ	333
Ибрахимов Фаррухжон Фарходович	
AKSIYADORLIK JAMIYATLARIDA DEBITORLIK QARZLARI VA FAKTORING OPERATSIYALARI HISOBINI TAKOMILLASHTIRISH	336
G'oziyeva Mokhira Rustamovna	
KULTIVATOR YUMSHATKICH PANJALARI O'TMASLANISH DARAJASINING ISH KO'RSATKICHLARIGA TA'SIRI	345
Quvondiqov Yoqub Tursunbaevich, Nuraliyev To'liq Alimardanovich	
SANOAT KORXONALARINI BOSHQARISHDA INNOVATSION STRATEGIYANI RIVOJLANTIRISH BO'YICHA XORIJIY TAJRIBALAR	352
To'g'onov Ibroximxo'ja	
TMK KORXONASI SHAROITIDA R6AM5 MARKALI TEZKESAR PO'LATDAN TAYYORLANGAN PARMA UCHUN TERMIK ISHLOV BERISH REJIMI	358
Djalalova Sevara Toxtamuratovna	
РОЛЬ ЦИФРОВЫХ ТЕХНОЛОГИЙ В РАЗВИТИИ ИНКЛЮЗИВНОГО ОБРАЗОВАНИЯ	362
Шоев Алим Халмуратович	
TRANSFORMATSIYA VA XUSUSIYLASHTIRISH OMILLARINING BANK SAMARADORLIGI KO'RSATKICHLARIGA TA'SIRI	367
Umirzoqova Aziza Olim qizi	
SANOAT KORXONALARIDA INNOVATSION BOSHQARUV SAMARADORLIGINI OSHIRISH	372
Ismatov Raxmatilla Oltinovich	
RAQAMLI TO'LOV TIZIMLARI TADBIRKORLIK SAMARADORLIGINI OSHIRISH OMILI SIFATIDA.....	376
Yoqubjonov Ibrohim G'olibjon o'g'li	

BANK TIZIMIDAGI AKTIVLARINING UNUMDORLIGINI OSHIRISH BO'YICHA STRATEGIK YONDASHUVLAR	379
Sadikov Q.M.	
СЦЕНАРНОЕ МОДЕЛИРОВАНИЕ ПОВЫШЕНИЯ ЭНЕРГОЭФФЕКТИВНОСТИ ОТРАСЛЕЙ ЭКОНОМИКИ УЗБЕКИСТАНА В УСЛОВИЯХ НЕОПРЕДЕЛЁННОСТИ И СТРУКТУРНЫХ ПРЕОБРАЗОВАНИЙ	383
Муслимова Ф.С., Хашимова Н.А.	
RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA TIBBIY XIZMATLARNI TAQDIM QILISHNING INNOVATSION YONDASHUVLARI	390
S.M. Raximova	
YANGI O'ZBEKISTONDA OLIY TA'LIM MUASSASALARI AXBOROT-RESURS MARKAZLARI FAOLIYATINI STRATEGIK BOSHQARISH MODELI	395
Qurbanova Muazzam Fazliddinova	
IQTISODIYOTNING TRANSFORMATSIYALASHUVI JARAYONIDA INVESTITSION KREDITLASHNING TAHLILI	399
Tuxsanov Eldor Dilmurod o'g'li	
RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA EKSPORTNI RAG'BATLANTIRISH MASALALARI	404
Abdug'aniyev Murodjon Shavkat o'g'li	
XO'JALIK YURITUVCHI SUBYEKTLARNING INNOVATSION FAOLIYATINI INVESTITSİYALAR YORDAMIDA QO'LLAB-QUVVATLASH	408
Baxriddinov Nodirbek Zamirdinovich	
FRANSUZ TILIDA FE'L SEMANTIKASINING KO'PMA'NOLILIK VA BIRMA'NOLILIK ASPEKTLARI	412
Jo'rayeva Malohat Muhammadovna, Bekmetova Munisa Karimbayevna	
QORAQALPOG'ISTON RESPUBLIKASIDA ASOSIY KAPITALGA KIRITILGAN INVESTISIYALARDA CHET-EL INVESTISIYASI VA KREDITLARINI ROLI	418
Sultanov Anvar Abdullaevich	
INSON QON TOMIRLARINING TARMOQLANISHINI L-SISTEMALAR ASOSIDA HOSIL QILISH ALGORITMNI ISHLAB CHIQISH	423
Boliyeva Dilrabo Nurbek qizi	
YASHIL IQTISODIYOT LOYIHALARINI MOLIYALASHTIRISHDA DAVLAT-XUSUSIY SHERIKLIK (DXSH)NING AHAMIYATI	429
Ergashev Axmadjon Maxmudjon o'g'li	
NAMANGAN VILOYATIDA TURIZM SOHASINI RIVOJLANTIRISHNING STRATEGIK YO'NALISHLARI	434
Otayor Usmonaliyev	
TIJORAT BANKLARIDA VALYUTA ARBITRAJI VA UNING MOHIYATI	440
Yaxyayev Ziyodilla Lutfullayevich	
TIJORAT BANKLARI TOMONIDAN ALOQA SOHASINI MOLIYALASHTIRISHNING NAZARIY JIHATLARI	443
Mirzaraximova Aziza Azimdjanovna	
DON VA UN MAHSULOTLARINI QAYTA ISHLASH KORXONALARIDA MARKETING FAOLIYATINI BOSHQARISH XUSUSIYATLARI	450
Boyjigitov Sanjarbek Komiljon o'g'li	
SURXONDARYO VILOYATIDA TUXUM ISHLAB CHIQARISHNING JORIY HOLATI TAHLILI	454
Ismoilov Zuhridin Sayitqulovich	
ZAMONAVIY TURAR-JOY ME'MORCHILIGIDA MILLIYLIK VA AN'ANAVIYLIKNING O'RNİ VA AHAMIYATI	459
Toshniyozov Otabek Hakimovich	
MARKAZIY QIZILQUM FOSFORIT RUDALARIDAN QIMMATBAHO KOMPONENTLARNI KOMPLEKS AJRATISH TEXNOLOGIYASI	464
Eshonqulov Uchqun Xudaynazar o'g'li, Ruzibayeva Dildora Akramovna, Xushvaqtova Dilshoda Shavkat qizi	

BANKLARDA CHAKANA KREDITLASH JARAYONLARINI RAQAMLASHTIRISH TARTIBI	470
Axmedova Dilrabo Kurbondurdi qizi	
TADBIRKORLIK VA KICHIK BIZNESNI QO'LLAB-QUVVATLASHNING XALQARO MODELLARI HAMDA ULARNING AMALIY AHAMIYATI	476
Nodirbek Shavkatovich Mirzaaxmedov	
DAVLAT FUQAROLIK XIZMATIDA XOTIN-QIZLARNING BOSHQARUV KARYERASI: MOHIYATI, ZARURIYATI VA ILMIY-NAZARIY ASOSLARI	483
Abduraxmonova Feruzabonu	
ASOSIY KAPITALGA INVESTITSİYALARNI MOLIYALASHTIRISHNING RIVOJLANAYOTGAN MAMLAKATLAR TAJRIBALARI	489
Xoshimov Sobir Murtazayevich	
QURILISH MATERIALLARI ISHLAB CHIQARUVCHI KORXONALARDA MARKETING FAOLIYATINING TASHKILIY TUZILMASINI OPTIMALLASHTIRISH	495
Uzakova Umida Ruziyevna	
OLIY TA'LIMNI MOLIYALASHTIRISH SAMARADORLIGI VA PROFESSOR-O'QITUVCHI-TALABA NISBATI O'RTASIDAGI IQTISODIY BOG'LIQLIK	502
Dusanov Salim Mamarsulovich	
МЕЖДУНАРОДНЫЙ ОПЫТ ВНЕДРЕНИЯ ИСКУССТВЕННОГО ИНТЕЛЛЕКТА В СИСТЕМЫ AML: АНАЛИЗ ПРАКТИК ВЕДУЩИХ БАНКОВ И СТРАН СНГ	507
Рашидов Авазбек Рахимович	
BOJXONA TIZIMINI RAQAMLASHTIRISHDAGI MAVJUD MUAMMOLAR TAHLILI	516
Radjapova Latofat Sardorovna	
DEFORMATSIYALANUVCHAN STANDART CHIZIQLI QATTIQ (STANDARD LINEAR SOLID MODEL, SLS) MODEL ISHLAB CHIQISH VA SONINI TAHLIL QILISH	523
Ahmadov Ilhom Aktam o'g'li, Faxriddinova Rayhona Vahobjon qizi, Rustamova Ruxsora Kamtar qizi	
ВЛИЯНИЕ КЕРАМИЧЕСКИХ КОМПОЗИЦИОННЫХ ПОКРЫТИЙ НА ТЕПЛОВУЮ ЭФФЕКТИВНОСТЬ КАМЕННОГО ТЕПЛОАККУМУЛЯТОРА В СОЛНЕЧНО-АССИСТИРОВАННЫХ БИОГАЗОВЫХ УСТАНОВКАХ	530
Д.М. Жураханов	
O'ZBEKISTONDA ISLOMIY MOLIYA TIZIMINI RIVOJLANTIRISHNING KELAJAKDAGI IMKONIYATLARI	537
Akbarov Husniddinjon Mo'ysin o'g'li	
MAHALLIY BUDJETLARNI BOSHQARISHDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR VA OCHIQLIKNI KUCHAYTIRISH	544
Xolmirzayev Ulug'bek Abdulazizovich, Normatov Joxongir Murodillayevich	
DON MAHSULOTLARI TARMOG'IDA ISHLAB CHIQARISH QUVVATLARIDAN FOYDALANISH SAMARADORLIGINI OSHIRISH MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH	548
Aipova Iroda Ikramovna	
BUXORO VILOYATI SANOATI ISHLAB CHIQARISHINING TARMOQ TARKIBI DINAMIKASI VA UNDAGI O'ZGARISHLAR TAHLILI	554
Toshov Mirzabek Hakimovich	
TEMIR YO'L TRANSPORTINING RAQOBATBARDOSHLIGINI OSHIRISH MEZONLARI	560
Nurxo'jayeva Xilola Hakimxo'jayevna	
СОВРЕМЕННЫХ ТЕХНОЛОГИЙ В УПРАВЛЕНИИ УГОЛЬНОЙ ПРОМЫШЛЕННОСТЬЮ НА ОСНОВЕ УСТОЙЧИВОСТИ ЭФФЕКТИВНОСТИ ЧЕЛОВЕЧЕСКОГО КАПИТАЛА	568
Teshaboyev To'liqin Zakirovich, Muradov Botir Xayat	
IQTISODIYOT TARMOQLARIDA SUV ISTE'MOLINING BOSHQARUVINI RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR ASOSIDA TAKOMILLASHTIRISHNING NAZARIY JIHATLARI	578
Karimov Anvarjon Muqumjonovich, Turg'unov Muhammadaziz Baxtiyorjon o'g'li	
SUV RESURSLARINI BOSHQARISHDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR VA MOBIL ILOVALAR ASOSIDA SAMARADORLIKNI OSHIRISH MEXANIZMLARI	584
Karimov Anvarjon Muqumjonovich, Uzakov Sirojiddin Djuraboyevich	

SUN'IIY INTELLEKT VA IQTISODIYOTNING O'ZARO ALOQADORLIGI	591
Sobirov Abdurasul Abdugafarovich	
IDENTIFICATION OF WEAVING STRUCTURES IN PILE FABRICS	596
Bahrom Baturovich Dautov, Bakhtiyor Yormakhmatovich Abduganiyev, Erkin Shamsiddinovich Rayxonov, Nazar Kilichov Bafoevich	
INNOVATIVE APPROACHES TO ENSURING FINANCIAL STABILITY IN COMMERCIAL BANKS	602
Otajanova Shahnoza Shuhratovna	
AXBOROT-RESURS MARKAZLARI FAOLIYATI VA OLIY TA'LIM SIFATI KO'RSATKICHLARI O'RTASIDAGI BOG'LIQLIK MASALALARI	608
Pirmedova Xayitgul Muxammedovna	
TIJORAT BANKLAR FAOLIYATIDA DAROMADLAR VA UNING AHAMIYATI	613
Kenjayev M.G'.	
MAJBURIYATLAR AUDITINING ASOSIY O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI	618
Ergasheva Vasila Abdumajitovna	
MAMLAKATIMIZDA OLIY TA'LIM EKSPORT XIZMATLARI MOLIVAVIY NATIJADORLIGINI TA'MINLASHNI TAKOMILLASHTIRISH	623
Abdusattarova Dildora Bohodirovna	
KICHIK BIZNES SUBYEKTLARINI MOLIVAVIY QO'LLAB-QUVVATLASHNING INSTITUTSIONAL MEXANIZMLARI TAHLILI	630
Djurayeva Lola Abdugabbarovna	
JAMOAT YO'LOVCHI TRANSPORTINI YO'NALISHLARDA HARAKATI MUNTAZAMLIGIGA TA'SIR KO'RSATUVCHI OMILLAR	635
Nazarov Anvar Aripovich, Siddiqov Beknazar Jumanazar o'g'li	
TO'QIMACHILIK SANOATI KORXONALARINI RIVOJLANTIRISHNING TASHKILIIY-IQTISODIY MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH	643
Ismatullayeva Munisxon Bori qizi	
O'ZBEKISTONDA YAKKA TARTIBDAGI TADBIRKORLARNI SOLIQQA TORTISH TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISH: 2026-YIL ISLOHOTLARI VA RAQAMLI MA'MURCHILIK	649
Yakubov San'atbek Ravshanbekovich	
ISHLAB CHIQRISH SANOATI CHIQINDILARIDAN LITIIY BIRIKMALARINI AJRATIB OLISHNING ZAMONAVIY TEXNOLOGIK YECHIMLARI	655
Eshonqulov Uchqun Xudaynazar o'g'li, Komilov Botir Asqar o'g'li	
AKSIYADORLIK JAMIYATLARINING MOLIVAVIY RISKLARINI BAHOLASHDA MIQDORIIY USULLARDAN FOYDALANISH	663
Raximov Abduxalil Toshbotirovich	
JUN TOLASINI MAYDA VA YIRIK IFLOSILIKLARDAN TOZALASH TEXNOLOGIYASI VA USKUNALARINI TAKOMILLASHTIRISH	669
Omonturdiyev Ortiq Eshboyevich	
O'ZBEK VA FRANSUZ TILLARIDA KASB-HUNAR TA'LIMI TERMINLARINING SEMANTIK QIYOSIIY TAHLILI	673
Jabbarova Gulbahor Jumanazarovna	
GAZ BALLONLI AVTOMOBILLARDA RADIOTO'LQINLI UZATMALAR ASOSIDA TAKOMILLASHTIRILGAN TEXNIK NAZORAT TIZIMINING IQTISODIIY SAMARADORLIGINI BAHOLASH	677
Mirzayev Bahodir Nuritdinovich, Zulfiqorova Guldona Akbarjon qizi	
MINTAQANING TASHQI SAVDO AYLANMASINI EKONOMETRIK MODELLASHTIRISH USULLARI	682
G'oyibnazarov Muxammad Xamidbekovich	
IQTISODIIY TADQIQOTLARDA SO'ROV O'TKAZISH METODI VA UNING ANKETA HAMDA INTERVIYU SHAKLLARINI QO'LLASH MASALALARI	687
Dusmuratov Radjabbay Davlatbayevich	

O'ZBEKISTONDA AUDITORLIK FAOLIYATI RIVOJLANISHI VA BIZNESDA MANFAATLAR UYG'UNLIGI.....	693
Sirojiddinov Ikromiddin Qutbiddinovich	
DAVLAT MOLIYASI VA BANK-MOLIYA INSTITUTLARINING IQTISODIY O'SISHDAGI O'RNI.....	698
Sayitbayev Shermirza Datkamirzaevich	
TRANSFORMATSIYALASHUV SHAROITIDA TIJORAT BANKLARI RESURS BAZASINI MUSTAHKAMLASH YO'NALISHLARI	703
Xolmatov Dilmurod Maxmudjonovich	
TIJORAT BANKLARINING RAQAMLI TRANSFORMATSIYASI: AN'ANAVIY BANKING TIZIMIDAN NEOBANKLARGA O'TISH MUAMMOLARI VA ISTIQBOLLARI	711
Shokirov Sardor Inotdullo o'g'li	
AVTOMATIK LOKOMATIV SIGNALIZATSIYA KODLARINI UZATISH VA DESHIFRATSIYALASH QURILMASI ISHINI TAHLIL QILISH VA DASTURIY TA'MINOTINI ISHLAB CHIQISH.....	718
Raxmonov Bobomurod Baxtiyorovich, Qodirov Izzatjon Abrorjon o'g'li	
ФИНАНСОВАЯ МОДЕЛЬ УСКОРЕНИЯ РАЗВИТИЯ ИННОВАЦИОННОЙ ЭКОНОМИКИ В УЗБЕКИСТАНЕ ЧЕРЕЗ ОПТИМИЗАЦИЮ ИНВЕСТИЦИОННОЙ ПОДДЕРЖКИ СТАРТАП-ПРОЕКТОВ В ВУЗАХ	724
Касимова Наргиза Сабитджановна	
KORXONALARDA PUL OQIMLARINI BOSHQARISH SAMARADORLIGI VA MOLIYAVIY BARQARORLIK O'RTASIDAGI BOG'LIQLIK	729
Omonov Otajon Juraqulovich	
INVESTITSIYALAR VA INNOVATSION FAOLIYAT SAMARADORLIGINI BAHOLASH METODOLOGIYASINI TAKOMILLASHTIRISHDA XORIJIY MAMLAKATLARNING ILG'OR TAJRIBALARIDAN FOYDALANISH YO'NALISHLARI	734
Gafurova Umida Fatixovna	
O'ZBEKISTONDA SOLIQ MA'MURCHILIGINI TAKOMILLASHTIRISH MASALALARI HAMDA ULARNING YECHIMLARI BO'YICHA AMALGA OSHIRILAYOTGAN ISHLAR TAHLILI.....	740
Bekmetov Xursandbek Ilxamovich	

O'ZBEKISTONDA SOLIQ MA'MURCHILIGINI TAKOMILLASHTIRISH MASALALARI HAMDA ULARNING YECHIMLARI BO'YICHA AMALGA OSHIRILAYOTGAN ISHLAR TAHLILI

Bekmetov Xursandbek Ilxamovich

Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti

mustaqil tadqiqotchisi

ORCID: 0009-0009-7462-7846

E-mail: xursandbek.bekmetov@soliq.uz

Annotatsiya. Mazkur maqolada mamlakatda soliq sohasida ko'p yillardan buyon soliq ma'murchiligini takomillashtirish bo'yicha amalga oshirilgan islohotlar sarhisobi, biznes doiralari shonchini yanada mustahkamlashga qaratilgan keng ko'lamli chora-tadbirlar hamda hududlararo soliq inspeksiya sining o'rni va ahamiyati yoritilgan. O'zbekiston soliq tizimida amalga oshirilayotgan muhim islohotlar o'rganilib, xorijiy tajriba asosida uni mamlakatimizda qo'llash bo'yicha ilmiy-amaliy xulosa va takliflar ishlab chiqilgan.

Kalit so'zlar: soliq siyosati, soliq tushumlari, tahlil, xavflar, samaradorlik, raqamli platforma, usullar va vositalar, optimallashtirish, soliq imtiyozlari, soliq stavkasi.

Abstract. The article summarizes the country's long-term progress in improving tax administration and emphasizes the role and importance of the interregional tax inspectorate in implementing large-scale reforms aimed at strengthening the trust of the business community. Key reforms carried out in the tax system of Uzbekistan are examined, and scientific and practical conclusions and proposals are developed based on foreign experience and its application in the country.

Keywords: tax policy, tax revenues, analysis, risks, efficiency, digital platform, methods and tools, optimization, tax incentives, tax rate.

Аннотация. В статье подведены итоги многолетнего прогресса страны в совершенствовании налогового администрирования, подчеркнуты роль и значение межрегиональной налоговой инспекции в реализации масштабных реформ, направленных на дальнейшее укрепление доверия деловых кругов. Изучены важные реформы, реализуемые в налоговой системе Узбекистана, разработаны научно-практические выводы и предложения на основе зарубежного опыта и его применения в нашей стране.

Ключевые слова: налоговая политика, налоговые поступления, анализ, риски, эффективность, цифровая платформа, методы и инструменты, оптимизация, налоговые льготы, налоговая ставка.

KIRISH

Hozirgi kunda jahonda soliq siyosati strategiyasini ishlab chiqish va uni amalga oshirish mexanizmlarini takomillashtirishga yo'naltirilgan qator ilmiy tadqiqotlar olib borilmoqda. Soliq siyosati strategiyasi orqali inklyuziv iqtisodiy o'sish sur'atlariga erishish, soliq tizimining daromadlarni shakllantirish salohiyatini oshirish, davlat xarajatlari barqarorligini ta'minlash, rivojlanayotgan davlatlarda fiskal siyosatni mustahkamlash hamda adolatli va inklyuziv soliq tizimini joriy etish muhim yo'nalishlardan hisoblanadi. Shuningdek, soliq siyosatini ishlab chiqish va amalga oshirish jarayonida raqamli platformalardan samarali foydalanish ham zamonaviy ilmiy tadqiqotlarning ustuvor yo'nalishiga aylangan.

O'zbekistonda ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishning hozirgi bosqichida strategik maqsadlarni belgilab beruvchi zamonaviy soliq siyosatini shakllantirish va amalga oshirishga alohida e'tibor qaratilmoqda. Soliq to'lovchilar

faoliyatini rag'batlantirish, soliq yukini bosqichma-bosqich kamaytirish, adolatli tamoyillarga asoslangan soliq tizimini yanada rivojlantirish yo'nalishida izchil islohotlar amalga oshirilmoqda. Shu bilan birga, soliq siyosatining samaradorligini ta'minlash borasida hali o'z yechimini kutayotgan qator ilmiy-amaliy muammolar ham mavjud.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

G'arb iqtisodchilari S. Fisher, R. Dornbusch va R. Shmalenzi [1] fikricha, soliq siyosati mustaqil tushuncha sifatida emas, balki fiskal siyosatning tarkibiy qismi sifatida talqin qilinadi. Ularning yondashuviga ko'ra, fiskal siyosat davlatning daromadlari va xarajatlari bo'yicha qarorlar qabul qilish jarayonini anglatadi.

A.V. Aronov va V.A. Kashin [2] maksimal soliq siyosatini soliq siyosatining asosiy strategiyasi sifatida baholaydilar. Ularning fikricha, soliqlar sonini ko'paytirish, soliq stavkalarini oshirish hamda soliq imtiyozlarini qisqartirish ayrim sharoitlarda strategik maqsad sifatida ko'rilishi mumkin.

I.A. Mayburov [3] soliq islohotini soliq tizimini tubdan o'zgartirish va uni davlat soliq siyosatining yangi mazmuniga moslashtirish jarayoni sifatida izohlaydi.

N.M. Dementeva [4] soliq siyosatini davlat iqtisodiy siyosatining in'ikosi sifatida baholab, uning mustaqil ahamiyatga egaligini va soliqlarning ilmiy nazariyasiga asoslanishi zarurligini ta'kidlaydi. Uning fikricha, amalga oshirilayotgan soliq siyosati natijalari davlatning iqtisodiy siyosatiga kiritiladigan tuzatishlarni hamda soliq tizimini shakllantirish yo'nalishlarini belgilab beradi.

Karp M.V. [5] soliq siyosatini davlatning o'rta va uzoq muddatli istiqboldagi umumiy moliyaviy siyosatining tarkibiy qismi sifatida ko'rib, unga soliq sohasidagi davlat faoliyati konsepsiyasi, soliq mexanizmi va soliq tizimini boshqarish kabi elementlarni kiritadi.

O. Sitnikova [6] konsolidatsiyalashgan soliq to'lovchilar guruhini shakllantirishda aktivlarni tan olish yoki maxsus qayta baholash zarurligini, guruhga kirishdan oldin zararlarni o'tkazish tartibini ishlab chiqish lozimligini ta'kidlaydi. Shuningdek, konsolidatsiyalashgan soliq to'lovchining moliyaviy-xo'jalik faoliyati xalqaro miqyosda yagona subyekt sifatida e'tirof etilishiga alohida e'tibor qaratish zarurligini qayd etadi.

Yu. Darkina [7] yirik soliq to'lovchilarning xususiyatlarini tahlil qilib, ularga katta hajmdagi pul oqimlari, keng ko'lamli hujjatlar aylanmasi, tarkibiy bo'linmalar integratsiyasi hamda mamlakat ichida va xorijda turli firmalar bilan hamkorlik qilish xos ekanligini ta'kidlaydi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Mazkur tadqiqotda O'zbekistonda soliq ma'murchiligini takomillashtirish jarayonlari, ularning iqtisodiy samaradorligi hamda normativ-huquqiy asoslari kompleks yondashuv asosida o'rganildi. Tadqiqot metodologiyasi tizimli, institutsional va funksional tahlil tamoyillariga tayangan holda shakllantirildi.

Tadqiqot jarayonida umumilmiy va maxsus usullardan foydalanildi. Jumladan, tahlil va sintez usuli orqali soliq siyosati va soliq ma'murchiligidagi islohotlar tarkibiy jihatdan ajratib o'rganildi hamda ularning o'zaro bog'liqligi aniqlashtirildi. Induksiya va deduksiya usullari asosida umumiy fiskal siyosat tamoyillaridan kelib chiqib, soliq ma'murchiligining amaliy mexanizmlari baholandi. Taqqoslama tahlil usuli yordamida xorijiy tajriba va milliy amaliyot o'rtasidagi farqlar hamda o'xshash jihatlar aniqlanib, ularni milliy sharoitga moslashtirish imkoniyatlari asoslab berildi.

Normativ-huquqiy hujjatlar tahlili usuli orqali Soliq kodeksi, Prezident farmonlari va boshqa me'yoriy hujjatlarga kiritilgan o'zgartirishlar o'rganildi. Statistik ma'lumotlarni iqtisodiy tahlil qilish orqali yashirin iqtisodiyot ulushi, soliq tushumlari dinamikasi, imtiyozlar natijasida tadbirkorlar ixtiyorida qolayotgan mablag'lar hajmi kabi ko'rsatkichlar baholandi. Raqamli ma'lumotlarni qayta ishlashda mantiqiy umumlashtirish va iqtisodiy baholash usullaridan foydalanildi.

Shuningdek, soliq siyosati samaradorligini baholashda ko'pkomponentli yondashuv qo'llanilib, unda soliq yukining real darajasi, budjet daromadlari barqarorligi, maqsadli ko'rsatkichlarga erishish darajasi hamda raqamlashtirishning ma'murchilik samaradorligiga ta'siri kompleks tarzda baholandi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Mazkur qonun hujjatlariga muvofiq Soliq kodeksi hamda boshqa normativ-huquqiy hujjatlarga tegishli o'zgartirish va qo'shimchalar kiritildi.

2026-yil uchun asosiy soliq stavkalari o'zgarishsiz qoldirildi. Jumladan, qo'shilgan qiymat solig'i (QQS) — 12 foiz, foyda solig'ining bazaviy stavkasi — 15 foiz, jismoniy shaxslar daromad solig'i — 12 foiz, yuridik shaxslarning mol-mulk solig'i — 1,5 foiz, qishloq xo'jaligiga mo'ljallangan yerlar uchun yer solig'i — 0,95 foiz, ijtimoiy soliq — 12 foiz (budjet tashkilotlari uchun 25 foiz), aylanmadan olinadigan soliq esa 4 foiz miqdorida belgilandi.

Kiritilgan o'zgartirish va qo'shimchalarni shartli ravishda to'rtta asosiy yo'nalishga ajratish mumkin.

1-yo'nalish. "5-ochiq muloqot" doirasida ilgari surilgan takliflarni amaliyotga joriy etish

Mazkur yo'nalishda quyidagi chora-tadbirlar belgilandi:

a) Aylanmadan olinadigan soliq to'lash tizimidan ilk bor QQS va foyda solig'i to'lash tizimiga o'tayotgan tadbirkorlarga:

— bir yil muddatga foyda solig'ini to'lashdan ozod etish;

— QQS to'lovchisi bo'lish tartibini buzganlik uchun bir yil davomida jarima qo'llamaslik;

— buxgalteriya xizmatlari xarajatlarning 6 oy davomida har oy mehnatga haq to'lashning eng kam miqdorining 3,5 baravaridan (4,5 mln so'mdan) oshmagan qismini to'langan soliq summasidan chegirish imkoniyatini berish.

Mazkur choralar natijasida tadbirkorlar ixtiyorida 1,2 trillion so'm mablag' qolishi prognoz qilinmoqda.

b) Foyda solig'i bo'yicha har oy bo'nak to'lovlarini amalga oshirishi lozim bo'lgan tadbirkorlik subyektlari uchun daromadning chegaraviy miqdori 10 mlrd so'mdan 20 mlrd so'mgacha oshirildi.

v) Korxonalar o'z mablag'lari hisobidan ijtimoiy infratuzilma obyektlarini (elektr, gaz, issiqlik, suv ta'minoti, kanalizatsiya va yo'llar) barpo etib, ularni tegishli tarmoq korxonalariga bepul topshirgan taqdirda, mazkur xarajatlarni foyda solig'i bazasidan chegirish huquqi berildi.

g) Sayyor soliq tekshiruvi natijasida hisoblangan moliyaviy jarima summasini 6 oy davomida teng ulushlarda to'lash imkoniyati yaratildi.

d) Kameral soliq tekshiruvi o'tkazilgan davr uchun aynan bir xil holat bo'yicha qayta kameral tekshiruv o'tkazish taqiqlandi. Shuningdek, soliq auditi davrida "avtokameral" tekshiruv amalga oshirilmaydi.

ye) Mulk, yer, QQS, aylanmadan olinadigan, daromad va ijtimoiy soliq bo'yicha hisobotlarni soliq organlari tomonidan shakllantirish tartibi joriy etildi. Soliq organlari hisobotni shakllantirib taqdim etadi hamda soliq to'lovchi uni 5 kun ichida o'zgartirish huquqiga ega bo'ladi. Belgilangan muddatda o'zgartirish kiritilmasa, bu hisobotga rozilik sifatida qabul qilinadi.

yo) Milliy va xorijiy marketpleyslar orqali eksport qilingan tovarlar uchun QQSni nol stavka asosida qaytarish tartibi belgilandi. Endilikda "Uzum Market", "Wildberries", "Ozon" kabi platformalar orqali amalga oshirilgan eksport operatsiyalari ham nol stavka bo'yicha soliq qaytarish mexanizmiga kiritildi.

j) Soliq qarzini soliq to'lovchining debitorlari hisobidan undirish mexanizmi joriy etildi. Bunda tadbirkor soliq organiga murojaat qilib, qarzni debitorlik qarzdorligi hisobidan undirishni so'rash huquqiga ega bo'ladi. Ushbu jarayon o'zaro hisob-kitoblarning solishtirma dalolatnomasi asosida amalga oshiriladi.

z) Bir nechta soliq hisobotlari o'z vaqtida taqdim etilmagan taqdirda, ularning barchasi uchun bitta jarima qo'llanilishi belgilandi. Ilgari har bir hisobot uchun alohida jarima undirilardi (fuqarolar uchun BHMning 3 baravari — 1,2 mln so'm, mansabdor shaxslar uchun 10 baravari — 4,1 mln so'm).

i) Soliq hisobotini kechiktirib taqdim etganlik uchun ma'muriy jarima miqdori kichik tadbirkorlik subyektlarining mansabdor shaxslari uchun BHMning 10 baravaridan 3 baravarigacha (1,2 mln so'm), fuqarolar uchun esa 3 baravaridan 1 baravarigacha (412 ming so'm) kamaytirildi. Kichik tadbirkorlik subyektlariga yakka tartibdagi tadbirkorlar, mikrofirmalar va kichik korxonalar kiradi.

k) Oxirgi 3 oy davomida soliq hisobotlarini o'z vaqtida topshirib kelgan tadbirkorlarga hisobotni 5 kungacha kechiktirib topshirgan taqdirda ma'muriy jarima qo'llanilmasligi belgilandi.

l) QQS guvohnomasining amal qilishini 30 kungacha soliq organi, 30 kundan ortiq muddatga esa sud qarori asosida to'xtatish mumkinligi belgilandi.

m) Aylanmasi 10 mlrd so'mgacha bo'lgan hamda soliq xavfi o'rta darajadagi tadbirkorlik subyektlarini ixtiyoriy tugatishda xulosa berish vakolati soliq organlaridan xususiy auditorlik tashkilotlari yoki soliq maslahatchilariga o'tkazildi. Avval bunday korxonalar faqat soliq organlari tomonidan yakuniy tekshiruvdan o'tkazilgach tugatilardi.

n) Hisobvara-fakturalarning xavf darajasiga asoslangan holda QQSni hisobga olish tartibi joriy etildi. Hisobvara-fakturalar xavf darajasi sun'iy intellekt (inson omilisiz) orqali aniqlanadi. Bunda yuqori xavf darajasiga ega bo'lgan hisobvara-fakturalar ulushi umumiy hajmning 10 foizidan oshmasligi nazarda tutilgan.

Tovarlar (xizmatlar) xaridoriga yuborilgan hisobvara-fakturaning xavf darajasini ko'rish imkoniyati taqdim etiladi. Yuqori xavf darajasiga ega hisobvara-fakturalar bo'yicha QQSni hisobga olish tartibi shundan iboratki, tovarlar (xizmatlar) xaridori soliq agenti sifatida QQSni budjetga to'laganidan so'ng uni hisobga olish huquqiga ega bo'ladi.

o) Elektron to'lov tizimlari va to'lov tashkilotlarining raqamli platformalarida generatsiya qilingan maxsus QR-kodlarni qo'llash nazorat-kassa texnikasi va hisob-kitob terminallaridan foydalanish tartibiga tenglashtirildi. Endilikda savdo yoki xizmat ko'rsatish shoxobchalarida xaridorlar uchun maxsus QR-kodlarning mavjud emasligi 5 mln so'm miqdorida jarima qo'llanishiga asos bo'ladi.

2-yo'nalish. 2026-yil uchun soliq siyosatining asosiy yo'nalishlari va soliq ma'murchiligini takomillashtirish Soliq islohotlarini izchil davom ettirish hamda soliq ma'murchiligini yanada takomillashtirish doirasida quyidagi chora-tadbirlar nazarda tutilgan:

a) Elektron tijorat subyektlari uchun foyda solig'i stavkasi 10 foizdan 15 foizga, aylanmadan olinadigan soliq stavkasi esa 3 foizdan 4 foizga tenglashtirildi.

b) Resurs soliqlari bo'yicha quyidagi o'zgarishlar belgilandi:

— Yuridik shaxslar tomonidan mol-mulk va yer solig'i imtiyozlarini qo'llash maqsadli ko'rsatkichlar asosida amalga oshiriladi. Maqsadli ko'rsatkichlar quyidagilardan iborat:

1. yuridik shaxsning tovarlar (xizmatlar) aylanmasi imtiyoz summasidan ko'p bo'lishi;

2. kamida 3 nafar xodimga ega bo'lishi hamda xodimlarga eng kam ish haqining 2 baravaridan kam bo'lmagan miqdorda ish haqi to'lanishi.

Mazkur tartib 2026-yil yakunlari bo'yicha 2027-yildan boshlab qo'llaniladi. Uni amaliyotga joriy etishning ayrim jihatlari yuzasidan alohida tartib ishlab chiqilishi nazarda tutilgan.

— Noturar obyektlar bo'yicha mol-mulk solig'i bazasini aniqlashda 1 kv.m uchun belgilangan minimal qiymat 7 foizga indeksatsiya qilindi. Natijada minimal qiymat:

Toshkent shahri uchun — 3,53 mln so'm (amalda 3,3 mln so'm),

Nukus shahri va viloyat markazlari uchun — 2,35 mln so'm (amalda 2,2 mln so'm),

boshqa hududlar uchun — 1,39 mln so'm (amalda 1,3 mln so'm) miqdorida belgilandi.

— Yuridik va jismoniy shaxslardan olinadigan qishloq xo'jaligiga mo'ljallanmagan yer solig'ining bazaviy stavkalari 7 foizga indeksatsiya qilindi. Bunda xalq deputatlari tuman va shahar Kengashlariga hududlar kesimida (daha, massiv, mahalla, ko'cha bo'yicha) bazaviy stavkaga 0,5 dan 3,0 gacha kamaytiruvchi yoki oshiruvchi koeffitsiyentlar qo'llash vakolati berildi.

— 2026-yil 1-yanvardan boshlab qishloq xo'jaligiga mo'ljallangan yerlar uchun belgilangan stavkalarga Qoraqalpog'iston Respublikasi Jo'qorg'i Kengesi, viloyatlar va Toshkent shahri xalq deputatlari Kengashlariga 0,5 dan 1,2 gacha kamaytiruvchi yoki oshiruvchi koeffitsiyentlar qo'llash vakolati berildi.

— Issiqxona xo'jaliklari egallagan yerlar uchun yer solig'i qishloq xo'jaligiga mo'ljallangan yerlar uchun belgilangan stavkalar asosida hisoblanadi.

— Suv resurslaridan foydalanganlik uchun soliq stavkalari 7 foizga indeksatsiya qilindi. Shu bilan birga, Qoraqalpog'iston Respublikasi Jo'qorg'i Kengesi, viloyatlar va Toshkent shahri xalq deputatlari Kengashlariga tuman va shaharlar kesimida, ularning iqtisodiy rivojlanish darajasidan kelib chiqib, 0,7 gacha kamaytiruvchi yoki 1,5 gacha oshiruvchi koeffitsiyentlarni qo'llash vakolati berildi.

Shuningdek, 2027-yildan boshlab Qoraqalpog'iston Respublikasi Jo'qorg'i Kengesi, viloyatlar va Toshkent shahri xalq deputatlari Kengashlariga yuridik shaxslarning qishloq xo'jaligiga mo'ljallangan sug'oriladigan yerlari lazerli tekislanmagan taqdirda suv solig'i stavkalariga 1,2 gacha oshiruvchi koeffitsiyent qo'llash vakolati berildi.

v) Kon-kimyo xom ashyosi hamda noruda qurilish materiallari bo'yicha yer qa'ridan foydalanganlik uchun qat'iy belgilangan soliq stavkalari 7 foizga indeksatsiya qilindi.

g) Aksiz solig'i bo'yicha:

— tamaki va neft mahsulotlariga aksiz solig'i stavkalari 7 foizga indeksatsiya qilindi;

— 2026-yil 1-apreldan boshlab neft mahsulotlariga aksiz solig'i stavkalari qo'shimcha ravishda 7 foizga indeksatsiya qilindi;

— 2026-yil 1-apreldan boshlab iste'molga tayyor 1 kg kartoshka chipslari uchun 15 ming so'm miqdorida aksiz solig'i joriy etildi.

Mazkur aksiz solig'i kartoshka chipslarini ishlab chiqaruvchi yuridik shaxslar hamda ularni O'zbekiston Respublikasi hududiga olib kiruvchi shaxslar tomonidan to'lanadi.

d) Yo'l harakati qoidalarini buzilishini qayd etish bo'yicha tadbirkorlar tomonidan ko'rsatiladigan xizmatlarga QQS hisoblash tartibiga aniqlik kiritildi. Ushbu xizmatlar aylanmasiga QQS hisoblab chiqariladi hamda soliq bazasi QQSni o'z ichiga olgan haq summasidan kelib chiqib aniqlanadi.

ye) Tadbirkorlik faoliyatiga asossiz aralashuvni kamaytirish va tekshiruvlar shaffofligini ta'minlash maqsadida 2026-yil 1-iyuldan boshlab sayyor soliq tekshiruvlarini o'tkazishda soliq xodimlari tomonidan bodikameralardan foydalanish majburiy etib belgilandi.

yo) Kameral soliq tekshiruvi jarayonida soliq to'lovchilar tomonidan qo'shimcha asoslantiruvchi hujjatlar taqdim etilganda, soliq organlari ularni ko'rib chiqishi majburiy hisoblanadi. Huquqbuzarliklar belgilangan muddatda bartaraf etilgan taqdirda tadbirkorlar javobgarlikdan ozod etiladi.

j) Soxta tadbirkorlik va asossiz soliq to'lashdan bo'yin tovlash holatlarining oldini olish maqsadida import qilingan oziq-ovqat mahsulotlari 9 oy (go'sht va ho'l meva-sabzavotlar — 3 oy) davomida realizatsiya qilinmagan hamda ularning qiymati BHMning 500 baravaridan (206 mln so'm) ortiq bo'lgan taqdirda, mazkur holat sayyor soliq tekshiruvini o'tkazish uchun asos hisoblanadi.

z) Ko'chmas mulk va qurilish materiallari bozorini tartibga solish maqsadida ushbu obyektlar bo'yicha soliq bazasi tovarlarning bozor bahosidan kelib chiqib aniqlanishi belgilandi.

2024-yil davomida umumiy maydoni 1,8 mln kv.m bo'lgan qariyb 22,9 ming turar joy obyektining haqiqiy narxlarini pasaytirib ko'rsatilganligi natijasida 4,4 trln so'm soliq bazasi (1,1 trln so'm soliq summasi) kamaytirilgani aniqlangan.

Masalan, Namangan viloyatidagi MChJ tomonidan 69 kv.m maydonga ega kvartira 1 kv.m uchun 1,1 mln so'mdan (76 mln so'm) sotilgan bo'lsa, shunga o'xshash maydondagi boshqa kvartira 1 kv.m uchun 6,0 mln so'mdan (420 mln so'm) realizatsiya qilingan.

i) Qurilish va savdo sohasidagi tadbirkorlar tomonidan ustav kapitaliga kiritilgan tovarlar bo'yicha ma'lumotlarni (EHF, onlayn nazorat-kassa texnikasi cheki, bojxona yuk deklaratsiyasi, notarius tasdiqlagan oldi-sotdi shartnomasi va boshqa hujjatlar) hisobga olish tartibi belgilandi. Ustavga o'zgartirish kiritilgandan so'ng 15 kun ichida ushbu ma'lumotlar shaxsiy kabinet orqali soliq organlarining ma'lumotlar bazasida aks ettirilishi lozim.

k) Soliq yoki yig'implarni to'lamaslik bo'yicha jinoyat sodir etgan tadbirkorlarga QQS summasini tezlashtirilgan tartibda qaytarish mexanizmi qo'llanilmaydi. Amaldagi tartibga ko'ra, QQSni tezlashtirilgan qaytarish muddati 7 kunni, "AAA" reytingiga ega subyektlar uchun esa 1 kunni tashkil etadi.

3-yo'nalish. Tadbirkorlik subyektlariga soliq imtiyozlari va qo'shimcha yengilliklar taqdim etish

Tadbirkorlik subyektlarini qo'llab-quvvatlash hamda ularga qo'shimcha qulayliklar yaratish maqsadida bir qator soliq yengilliklari belgilandi.

a) 2026-yil 1-yanvardan boshlab:

— Yillik aylanmasi 1 mlrd so'mgacha bo'lgan yakka tartibdagi tadbirkorlar (YaTT) va o'zini o'zi band qilgan shaxslar uchun aylanmadan olinadigan soliq stavkasi 1 foiz miqdorida belgilandi.

Amaldagi tartibga ko'ra, 100 mln so'mgacha daromad oluvchi YaTT oyiga 65 ming so'mdan 1 mln so'mgacha soliq to'laydi, o'zini o'zi band qilgan shaxslar esa soliqtan ozod etilgan edi. Mazkur tartib bekor qilinmoqda.

Shuningdek, 2026-yil 1-yanvardan boshlab YaTT va o'zini o'zi band qilgan shaxslar faoliyatini ixtiyoriy ravishda raqamli platformalar orqali amalga oshirishi mumkin. Ushbu platformalar ro'yxatdan o'tish va faoliyatni to'xtatib turish, soliq hisobotlarini avtomatik shakllantirish va yuborish, QR-kodlar orqali to'lovlarni qabul qilish hamda elektron hisobvara-fakturalarni rasmiylashtirish imkoniyatlarini taqdim etadi.

— Qishloq xo'jaligi mahsulotlari ishlab chiqaruvchilarining shaffof faoliyat yuritishini ta'minlash maqsadida mazkur mahsulotlar realizatsiyasi uchun QQSning "nol" stavkasi joriy etilmoqda hamda "zachetga" olingan QQS summasini 3 kun muddatda avtomatik qaytarish tartibi belgilanmoqda.

Amaldagi tartibga ko'ra, ushbu subyektlar uchun QQS stavkasi 12 foizni tashkil etadi va "zachetga" olingan QQS summasi 30 kungacha muddatda qaytariladi. Hisob-kitoblarga ko'ra, mazkur chora natijasida 13,5 mingta qishloq xo'jaligi mahsulotlari yetishtiruvchilari ixtiyorida 700 mlrd so'm mablag' qolishi kutilmoqda.

— Zargarlik buyumlari hamda qimmatbaho metall va toshlardan yasalgan yarim tayyor mahsulotlarga nisbatan QQS imtiyozlari bekor qilinmoqda. Bunda zargarlik mahsulotini ishlab chiqaruvchilar QQSni mahsulot narxi bilan uning tarkibidagi qimmatbaho metall yoki toshlar qiymati o'rtasidagi ijobiy farqdan hisoblab to'laydi.

2026-yil 1-yanvardan boshlab zargarlik buyumlarini ishlab chiqarish yoki realizatsiya qilish bilan shug'ullanuvchi tadbirkorlik subyektlari daromadidan qat'i nazar QQS to'lovchisi sifatida e'tirof etiladi.

— Foyda solig'i bo'yicha daromadga asoslangan imtiyozlar o'rniga xarajatlarga asoslangan imtiyoz mexanizmi joriy etilmoqda. Foyda solig'i imtiyozlari amortizatsiya qilinadigan asosiy vositalarni tezlashtirilgan amortizatsiya qilish shaklida, 3 yildan oshmagan muddatga taqdim etilishi mumkin. 2026-yil 1-yanvarga qadar berilgan imtiyozlar amaldagi tartib asosida qo'llaniladi.

Masalan, "A" korxona tezlashtirilgan amortizatsiya huquqiga ega. Uning 2025-yildagi jami daromadi 63 mlrd so'mni, jami xarajatlari 52 mlrd so'mni tashkil etgan. Asosiy vositalarning qoldiq qiymati 36 mlrd so'mni tashkil etadi. Taklif etilayotgan tartibga ko'ra, korxona 11 mlrd so'm (63–52 mlrd so'm) miqdorida tezlashtirilgan amortizatsiyani qo'llashi mumkin va natijada soliqqa tortiladigan foyda nolga tenglashadi. Shunday qilib, kelgusi 3 yil davomida qariyb 33 mlrd so'm miqdoridagi asosiy vositalar qiymatini tezlashtirilgan amortizatsiya qilish orqali foyda solig'ini to'lamaydi.

— Meva-sabzavotlarni zamonaviy qadoqlarda realizatsiya qiluvchi subyektlar uchun foyda va ijtimoiy soliq stavkalari 1 foiz etib belgilandi. Natijada tadbirkorlar ixtiyorida 17,9 mlrd so'm mablag' qolishi kutilmoqda.

— Avtomobillarni quvvatlash stansiyalari foyda va aylanmadan olinadigan soliqtan ozod etilib, mol-mulk va yer solig'i 1 foiz miqdorida belgilandi. Bu orqali 5,9 mlrd so'm mablag' tadbirkorlar ixtiyorida qolishi prognoz qilinmoqda.

— Mahalliy sanoat korxonalarining har bir xodimni tashish va ovqatlantirish uchun 412 ming so'mgacha bo'lgan xarajatlari ijtimoiy soliqtan chegiriladi. Natijada 73,1 mlrd so'm mablag' tadbirkorlar ixtiyorida qolishi kutilmoqda.

— Issiqxona xo'jaliklari uchun ijtimoiy soliq stavkasi 1 foiz etib belgilandi. Shuningdek, kredit to'lanmagani sababli bank balansiga o'tgan issiqxonalar va garovdagi mulklar sotilganda QQSdan ozod etiladi hamda bank balansiga o'tgan kundan boshlab sotilgunga qadar yer solig'idan ozod qilinadi. Ushbu choralar natijasida 279,7 mlrd so'm mablag' tadbirkorlar ixtiyorida qolishi kutilmoqda.

v) 2028-yil 1-sentabrgacha:

Paxta-to'qimachilik klasterlari, to'qimachilik va tikuv-trikotaj korxonalari uchun ijtimoiy soliq stavkasi 1 foiz etib belgilandi. Natijada 275 mlrd so'm mablag' tadbirkorlar ixtiyorida qolishi kutilmoqda.

g) 2030-yil 1-yanvarga qadar:

Milliy film, serial va bolalar kontentini yaratuvchi tadbirkorlik subyektlari foyda solig'idan ozod etildi hamda ular uchun ijtimoiy soliq stavkasi 1 foiz miqdorida belgilandi.

4-yo'nalish. Naqdsiz hisob-kitoblarni ommalashtirish va yashirin iqtisodiyot ulushini qisqartirishga qaratilgan yangiliklar

Bugungi kunda mamlakatda yashirin iqtisodiyot ulushini qisqartirish, biznes subyektlari uchun yangi imkoniyatlar yaratish hamda fuqarolar uchun qo'shimcha qulayliklar taqdim etish bo'yicha tizimli chora-tadbirlar amalga oshirilmoqda.

Xususan, O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 10.12.2025-yildagi "Naqdsiz hisob-kitoblarni ommalashtirish va yashirin iqtisodiyot ulushini qisqartirishga qaratilgan qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risida"gi PF-246-son Farmoni¹ mazkur yo'nalishda qabul qilingan muhim normativ-huquqiy hujjatlardan biri hisoblanadi.

Tahlillar shuni ko'rsatadiki, mamlakat yalpi ichki mahsulotidagi kuzatilmaydigan iqtisodiyot ulushi 505 trln so'mni yoki 34,8 foizni tashkil etadi. Shundan 122 trln so'm (24,1 foiz) yashirin iqtisodiyotga, 384 trln so'm (75,9 foiz) esa norasmiy iqtisodiyotga to'g'ri keladi.

Iqtisodiyotdagi bunday holatlar davlat budjetida sezilarli yo'qotishlarni yuzaga keltirib, davlatning ijtimoiy-iqtisodiy funksiyalarini to'laqonli amalga oshirishiga salbiy ta'sir ko'rsatadi. Mazkur mablag'lar hisobiga qo'shimcha maktablar, shifoxonalar va yo'llar qurish, transport infratuzilmasini modernizatsiya qilish imkoniyati mavjud bo'lar edi.

Masalan, 2024-yilda ijtimoiy soha xarajatlari uchun 152,3 trln so'm mablag' ajratilgan bo'lib, shundan ta'lim sohasiga 71,2 trln so'm, sog'liqni saqlashga 36,0 trln so'm, madaniyat va sportga 5,9 trln so'm, pensiya va nafaqalar uchun 31,6 trln so'm yo'naltirilgan.

Yashirin iqtisodiyot, asosan, oldi-sotdi va boshqa hisob-kitoblarning naqd pulda amalga oshirilishi natijasida shakllanadi. Shu bois ko'plab rivojlangan davlatlarda naqd pul orqali hisob-kitoblarni ulushi 3–5 foiz atrofida bo'lsa, 2024-yilda O'zbekistonda muomaladagi naqd pul ulushi 19,2 foizni tashkil etgan.

2026-yil 1-apreldan boshlab elektr energiyasi, tabiiy gaz va ichimlik suvidan foydalanganlik uchun to'lovlarni bank kartalari yoki elektron to'lov tizimlari orqali amalga oshirish belgilandi. Ushbu tartib to'lov jarayonlarining shaffofligini oshirish, noqonuniy naqd pul yig'imi va qalbakilashtirilgan kvitansiyalar holatlarining oldini olishga xizmat qiladi. Shuningdek, to'lovlarni masofadan turib, inson omilisiz amalga oshirish imkonini yaratadi. Mazkur tizim bosqichma-bosqich davlat xizmatlari ko'rsatish jarayonlariga ham joriy etiladi.

Aholi tomonidan alkogol va tamaki mahsulotlarini xarid qilish jarayonida ham naqdsiz to'lov tizimini kengaytirish mahsulotlarning haqiqiylikni nazorat qilish va noqonuniy aylanmani qisqartirishga xizmat qiladi. Xuddi shuningdek, transport vositalariga yoqilg'i quyish hamda elektr quvvatlash xizmatlarida to'lovlarning naqdsiz shaklga o'tkazilishi nazarda tutilgan.

Bundan tashqari, ko'chmas mulk obyektlari, uy-joylar hamda ishlab chiqarilganiga 10 yildan oshmagan avtotransport vositalarini sotish va sotib olishda naqdsiz hisob-kitoblarni joriy etish firibgarlik xavfini kamaytirishga hamda bitimlar shaffofligini ta'minlashga xizmat qiladi. Ma'lumotlarga ko'ra, 2024-yilda 83 trln so'mlik ko'chmas mulk hamda 75 trln so'mlik avtotransport vositalari oldi-sotdi operatsiyalari amalga oshirilgan.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Xorijiy tajribani o'rganish natijalari soliq siyosati samaradorligini baholashda ko'pkomponentli mualliflik yondashuvini shakllantirish imkonini berdi. Mazkur yondashuv iqtisodiyot bo'yicha umumiy soliq yukini real baholashda soliqqa tortilmaydigan yoki imtiyozli aylanmalar va obyektlarni, shuningdek alohida soliq to'lovchilar toifalari hamda tarmoqlar kesimida differensial yondashuvni qo'llash zarurligini asoslaydi. Shu bilan birga, davlat funksiyalarini barqaror moliyalashtirish maqsadida davlat budjeti daromad qismining soliq tushumlari bo'yicha prognoz ko'rsatkichlarini kafolatli ta'minlash mexanizmlarini takomillashtirish muhim ahamiyat kasb etadi. Resurs yondashuvi va maqsadli boshqaruv tamoyillari asosida amalga oshirilayotgan soliq siyosatining sifatini oshirish, belgilangan strategik maqsadlarga erishish darajasini tizimli baholash ham ustuvor vazifalardan hisoblanadi. Yuqorida bayon etilgan yondashuv va takliflarni O'zbekistonda soliq

1 O'zbekiston Respublikasi Prezidentining Farmoni, 10.12.2025 yildagi PF-246-son <https://lex.uz/uz/docs/-7897630>

ma'murchiligini yanada takomillashtirish hamda raqamlashtirish jarayonlariga bosqichma-bosqich joriy etish soliq boshqaruvi samaradorligini oshirish, budjet barqarorligini mustahkamlash va iqtisodiyotning shaffofligini ta'minlashga xizmat qiladi, deb hisoblaymiz.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. Жўраев А., Сафаров Ғ. Солиқ назарияси: ўқув қўлланма. – Т.: "Iqtisod-moliya", 2005. – 48 б.
2. Аронов А.В., Кашин В.А. Налоги и налогообложение: учебное пособие. – М.: Магистр, 2007. – С. 99–100.
3. Камалнев Т.Ш. Налоговое администрирование крупнейших налогоплательщиков: автореферат диссертации на соискание ученой степени кандидата экономических наук. – Москва, 2009.
4. Майбуров И.А. Налоги и налогообложение: учебник для студентов вузов / под ред. И.А. Майбутова. – М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2007. – 655 с.
5. Юнак А.А. Проблемы правового регулирования налогового контроля и учета крупнейших налогоплательщиков: автореферат диссертации на соискание ученой степени кандидата юридических наук. – Москва, 2009. – С. 12.
6. Дементьева Н.М. Налоговая политика государства. – Электронный ресурс. – URL: https://nsuem.ru/science/publications/science_notes/issue.php?ELEMENT_ID=1689 (дата обращения: ko'rsatilmagan).
7. Карп М.В. Налоговый менеджмент: учебник для вузов. – М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2001. – 39 с.
8. Ситникова О.В. Совершенствование налогообложения крупнейших консолидированных налогоплательщиков: автореферат диссертации на соискание ученой степени кандидата экономических наук. – Москва, 2012.
9. Даркина Ю.А. Особенности налогового администрирования крупнейших налогоплательщиков // Interactive Science. – 2019. – № 3 (37).
10. O'zbekiston Respublikasi Soliq qo'mitasi ma'lumotlari. – Elektron manba. – URL: <https://www.soliq.uz> (murojaat sanasi: ko'rsatilmagan).

muhandislik **& iqtisodiyot**

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir Alibekov

Sahifalovchi va dizayner: Abdurahmon Qurbonov

2026. № 2

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali 26.06.2023-yildan
O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi
Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan
№S-5669245 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: №095310.

**Manzilimiz: Toshkent shahri Yunusobod
tumani 15-mavze 19-uy**

+998 93 718 40 07

<https://muhandislik-iqtisodiyot.uz/index.php/journal>

t.me/yait_2100